

Tellen van engelen helpt het Midden-Oosten niet

Trouw ontdekte afwijkingen in de vertaling van het Kairosdocument. De initiatiefnemer reageert.

Rifat Odeh Kassis

mensenrechtenactivist en initiatiefnemer van het Kairosdocument

Toen we het Kairosdocument publiceerden was dat een kreet van pijn, maar ook van hoop. De constante inbreuken op onze rechten, samen met het oorverdovende zwijgen van de internationale gemeenschap, bedreigen ons bestaan als volk.

Met het Kairosdocument wilden wij ons richten tot onze broeders en zusters, ver weg en nabij: om hen te doordringen van de ernst van de situatie in Palestina en Israël en de noodzaak om een einde te maken aan het bloedvergieten; om te benadrukken dat onze rechten, onze waardigheid en onze levens op het spel staan; om te onderstrepen dat ook zij ertoe kunnen bijdragen dat er een rechtvaardige vrede komt in onze regio.

In 1453 vielen de Ottomaanse Turken Constantinopel binnen, waarmee ze definitief een einde maakten aan de Middeleeuwen. Maar volgens de legende volhardden de verdeelde christelijke leiders in hun filosofische debatten aan het Byzantijnse hof. Een daarvan ging over de vraag: 'Hoeveel engelen passen er op de punt van een naald?'

Onlangs waren vertalingen van het Kairosdocument, vooral de Nederlandse, onderwerp van verhit debat. Krantenartikelen in Nederland analyseerden de vertaling op lexicaal niveau. Ze stellen dat de vertaling 'radicaler' is en oproept tot hardere actie dan het Arabische origineel.

Het kritische onderzoek richt zich vervolgens op het origineel. Wie schreef het? Wie maakte de vertalingen. Is elk woord op dezelfde manier vertaald? Zo niet, waarom niet?

Mij doet die discussie denken aan de bekvechterijen van de filosofen in Constantinopel. Het demonteren van de kleinste onderdelen van het

Arabisch-Israëlijs meisje met Palestijnse vlag op het hoofd. FOTO AP

Kritiek op vertaling leidt af van inhoud Kairosdocument

Kairosdocument helpt niemand.

Op dezelfde manier verliep het debat over de tekst van resolutie 242 van de VN-Veilighedsraad, over de termen van de Israëlische terugtrekking, in de nasleep van de oorlog van 1967. Zo discussieerde de raad over de vraag of er stond: terugtrekking uit 'alle gebieden' of 'de gebieden'.

Het verschil van mening kwam voort uit een vertaling. In de Engelse versie ontbrak het woord 'de' terwijl in de Franse vertaling 'uit de' stond. Het was aanleiding tot bittere twistgesprekken over de grammaticale implicaties. Uiteindelijk won de Engelse tekst.

Net als destijds de filosofen van Constantinopel debatteerde de Veilighedsraad over details, met uitsluiting van het kernprobleem: dat het ene land het andere niet met geweld mag bezetten.

Wat hebben deze verhalen te maken met het Kairosdocument en de meningsverschillen over wat het heeft te vertellen, in welke taal dan ook? Het document is geen academische exercitie, geen juridisch traktaat of een bijbel, waar je een exegetische op loslaat. Het document brengt niet alleen maar een doel tot uitdrukking; het is een doel.

Mede-auteur dominee Mitir noemt het een mars: een aansporing tot verandering, niet zomaar een verklaring. Zoals co-auteur vader Jamal Khader daaraan toevoegt: „We kunnen alles verduidelijken wat 'verloren is gegaan' in de vertaling, mocht dat nodig zijn.”

Maar die verduidelijkingen moeten het doel van het document versterken: beëindiging van de bezetting en het creëren van een toekomst die recht zal doen aan ons allemaal. Als je het document onderwerpt aan een literaire analyse dan zal dat de aandacht afleiden van de boodschap, die wij willen overbrengen.

Het is een gemeenschappelijk initiatief, we zijn diep dankbaar voor de solidariteit van onze vrienden in Nederland – voor hun vertaling, steun en inspanningen voor een rechtvaardige vrede in Palestina. Hun werk bewijst hun trouw aan de fundamentele waarden van de Nederlandse samenleving: gelijkheid, invoelingsvermogen en mensenrechten. We hopen dat de lezer van het document zich voor ogen houdt dat dit onze doelen zijn, niet uitwijdingen over woorden die in vertaling kleine betekenisverschuivingen ondergaan.

Het tellen van engelen zal niet helpen. Laten we de woorden niet onder een microscoop leggen. Laten we in plaats daarvan samen op weg gaan.